

Azonosító
jel:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2020. május 13.

TÁRSADALOMISMERET

EMELT SZINTŰ ÉRETTSÉGI VIZSGA

2020. május 13. 14:00

Időtartam: 240 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

15 pont	
----------------	--

2. Elemzés

Az alábbiakban az Erzsébet-program keretében a nagycsaládosok számára kiírt pályázatról olvashat. Elemezze a leírtakat 10-15 sorban a megadott szempontok alapján!

A Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány (továbbiakban: Alapítvány) az Erzsébet-program keretében – az egészség megőrzéséhez szükséges aktív kikapcsolódás elősegítése érdekében – nagycsaládosok számára üdülési pályázatot hirdet. Az Alapítvány a pályázattal elnyerhető támogatást üdülési szolgáltatásra nyújtja. (...)

A kedvezményezettek köre azok a belföldi illetőségű, 18. életévüket betöltött magánszemélyek, akiknek a családjában az egy főre jutó rendszeres havi jövedelem nem haladja meg a 2016. január 1-jén érvényes minimálbér összegét, továbbá három vagy annál több gyermeket nevel(nek) saját háztartásukban, akik után – a pályázat benyújtása napján – családi pótlékra jogosultak. A 20. életévét betöltött résztvevő fiatal esetében a családi pótlékra való jogosultságot igazoló dokumentumot a nagycsalados@erzsebetprogram.hu e-mail-címre szükséges elküldenie az érintetteknek a pályázat benyújtásával egy időben. A pályázatban – és így a pályázói profil adatlapon – azt a 3 vagy több gyermeket szükséges szerepeltetni, akik az üdülési támogatás felhasználásában ténylegesen részt kívánnak venni. Amennyiben a pályázatban részt vesz a pályázó házastársa/élettársa is, az adatlapon fel kell tüntetni a házastárs/élettárs adatait is. A pályázói profil adatlapon megjelölt személyek későbbi módosítására nincs lehetőség.

<http://www.erzsebetprogram.hu/palyazati-felhivas-nagycsalados-palyazok-szamara-2017-2018-ban-felhasznalhato-udulesre> (szerkesztett változat)

- a) Milyen társadalmi célt szolgál az Erzsébet-program keretében a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány tevékenysége?
- b) Kik a „nagycsaládosok”?
- c) Mi a minimálbér?

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

b) A vallás neve egy törzs nevéből ered. Követői szerint az Úr szövetséget kötött velük, melyet azzal erősített meg, hogy törvényt adott nekik. Ez a törvény a Tóra. A törvények legfontosabb csoportja a tízparancsolat, amelyet az Isten két kőtáblába bevésve adott át nekik. A törvényeket és mindennapokat áthatja a kiválasztottság tudata. Az első szövetséget az ősatyák, a pátriárkák kötötték. Ennek jelképe a körülmetélés.

.....

c) Önmagukat Krisztus követőinek nevezik. Krisztus az Isten által a patriarcháknak (ősatyáknak) megígért és a próféták által megjövendölt Messiás. Isten egyszülött fia, aki az emberiség megváltásáért öltött testet, hogy bűneikért szenvedjen, meghaljon, s az ég haragját kiengesztelve lehetővé tegye az üdvözülést.

.....

d) A vallást jelölő kifejezés engedelmességet, odaadást, az Isten akaratában való megnyugvást jelent. Ugyanabból a szellemi hagyományból ered, mint a zsidó-keresztény vallás, ám annál később alakult ki. Ábrahámot ősatyjuknak ismerik el. Nincsenek bonyolult hittételeik. A világ és benne az ember isten teremtménye, és mint ilyen jó, így az embernek nincs szüksége a megváltásra, csak az Isten iránti teljes odaadásra. Hinni kell a Paradicsomban és a Pokolban, ahová a jó cselekedetekért, illetve a rossz cselekedetekért lehet kerülni. Allah minden embernek előre meghatározza a sorsát.

.....

e) A vallás neve a papok kasztjának a nevéből ered. Magát „örök vallásnak” nevezi. Jellemzője a sokrétűség. Szerinte a világegyetem rendezett egész, melyen a mindenekfelett álló világtörvény uralkodik. Az élővilágban tapasztalható megosztottságnak megfelelően az emberiséget is számtalan kisebb rendbe (kaszt) sorolták, amelyet isteni eredetű intézménynek tartottak/tartanak. Minden ember élete és sorsa azoknak a jó és rossz cselekedeteinek a következménye, amelyeket előző életében elkövetett. A vallásban az eretnkség ismeretlen fogalom.

.....

5 pont	
---------------	--

5. Esetelemzés

Az alábbiakban egy munkavállaló panaszos levelét olvashatja. Válaszoljon a kérdésre!

„A főnökömmel szóban megegyeztünk abban, hogy náluk fogok dolgozni, megállapodtunk a fizetésemben, megmondták, hogy mi lesz a feladatom, és hogy hol, mikor kell kezdenem. A felvételkor azt ígérték, hogy a munkaszerződésemet egy-két napon belül megkapom. Már több mint egy hónapja dolgozom a cégnél, és közölték velem, hogy nem kell többet bemennem. Azt mondták, mivel nem írtunk alá szerződést, nem is mondanak fel írásban. Megtehetik ezt?” – kérdezte levelében egy nő.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

<http://www.origo.hu/allas/szakertokmunkajog/20101108-a-felmondas-szabalyai-ha-nincs-irasos-munkaszerzodes.html> (szerkesztett változat)

Milyen kötelező elemei vannak egy munkaszerződésnek? (A teljes pontszám eléréséhez soroljon fel legalább négyet!)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 pont	
---------------	--

6. Forráselemzés

A feladatban egy világszervezetről és annak tevékenységéről talál információkat. A forrás és saját ismeretei alapján válaszoljon a kérdésekre!

A nemzetközi szervezetet ötvenegy alapító ország hozta létre 1945. június 26-án. Feladata a világbéke fenntartása és a nemzetközi együttműködés fejlesztése. Az alapokmányát az USA, Nagy-Britannia és a Szovjetunió készítette el. A szervezet a taglétszámának növekedése és profiljának bővülése ellenére is gyakorlatilag napjainkig változatlan maradt.

A szervezet munkájának legnagyobb részét a plenáris testület ellenőrzi. Felügyeli az alárendelt szerveket, meghatározza a prioritásokat, és megvitatja a nagy fontosságú nemzetközi ügyeket. Legjelentősebb szervének tizenöt tagja van. Elsődleges feladata a nemzetközi béke és biztonság fenntartása. Öt állandó és tíz kétéves időszakra megválasztott tagból áll. Döntéséhez a 15 tagból legalább kilencnek, köztük mind az öt állandó tagnak az igenlő szavazata szükséges. Határozatait az összes többi tagra nézve kötelezőek. A határozatok lehetnek: kötelező érvényű szankciók elrendelése, tűzszünetre való felhívás, békefenntartó erők felállítása, békefenntartás stb.

Szaksodott szervei közül néhány: Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezet (Food and Agricultural Organization, FAO), Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezet (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UNESCO), Nemzetközi Valutaalap (International Monetary Fund, IMF), Egészségügyi Világszervezet (World Health Organization, WHO).

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

a) Mi a szervezet neve?

.....

b) Jelenleg hány tagállama van?

.....

c) Mi a legfőbb, az összes tagállamot tömörítő döntéshozó szerve?

.....

d) Hogyan nevezzük a szervezet legjelentősebb, 15 tagú testületét?

.....

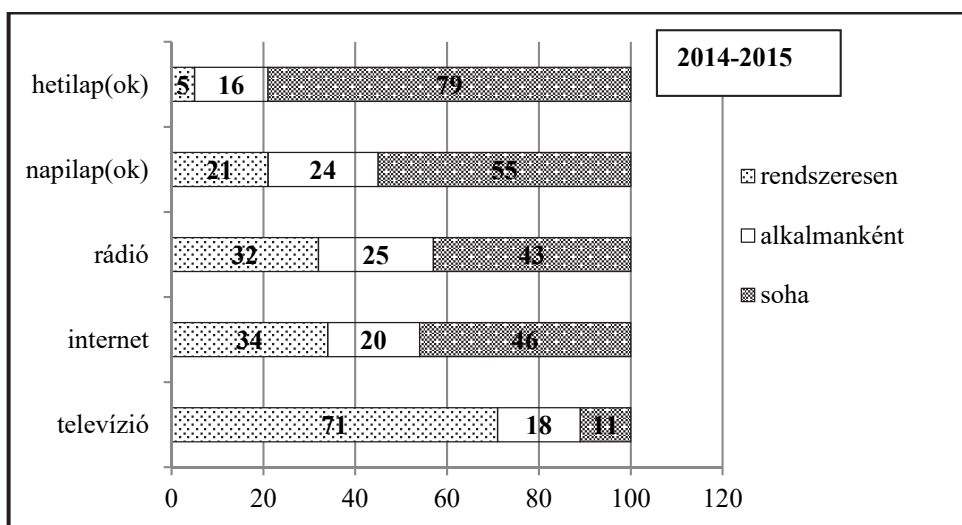
4 pont	
---------------	--

7. Grafikon elemzése

A grafikon két felmérés eredményeit mutatja arról, honnan szerzi be a lakosság a közéletéről szóló információit.

A felmérésre és saját ismereteire támaszkodva elemezze és értelmezze az adatokat! Fogalmazzon meg ezek alapján állításokat és következtetéseket!

(A teljes pontszám eléréséhez legalább három állítás és az állításból levont következtetés szükséges!)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

8. Kiválasztás

Az alábbiak közül válassza ki a jogszabályokat, és sorolja fel őket!

- belügyminisztériumi utasítás
- országgyűlési határozat
- miniszteri rendelet
- kormányrendelet
- önkormányzati rendelet
- alkotmányértelmezés
- kormányhatározat
- törvény
- jogi iránymutatás

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4 pont	
---------------	--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Korlátlan (= a teljes vagyonával) a társaság tagjainak felelőssége ...

- A) a korlátolt felelősségű társaságban.
- B) a közös vállalatban.
- C) a közkereseti társaságnál.
- D) a betéti társaságban.

4. A részvényes alapjoga ...

- A) az osztalékhoz való jog.
- B) a szavazati jog.
- C) az osztalékhoz és a szavazathoz való jog.
- D) nem terjed ki sem az osztalékra, sem a szavazatra.

5. A kft. alapítói vagyona

- A) az üzletrész.
- B) a törzsbetét.
- C) a vagyoni betét.
- D) a törzstőke.

5 pont	
---------------	--

3. Esettanulmány

A szemelvény és saját ismeretei alapján válaszoljon a kérdésekre!

„A diákmunka utáni személyi jövedelemadó (szja) mértéke 15 százalék, amit a munkaadó adóelőlegként von le a fiatal bruttó béréből. Ha munkaviszonyban vagy megbízási jogviszonyban dolgozik a tanuló, akkor járulékot is kell fizetnie. A diákok szülői engedéllyel tizenhat éves kortól dolgozhatnak, de szünidőben tizenöt évesen is vállalhatnak munkát, ha általános, közép- vagy szakiskolába járnak, adóazonosító jelet a NAV-nál kell igényelni.”

http://eduline.hu/kozoktatasi/2017/6/22/nyari_munka_adozas_Z544MQ

a) Mit jelent az adóelőleg kifejezés?

.....

.....

.....

b) Miben tér el a megbízási jogviszony az egyéb munkaviszonytól?

.....

.....

.....

c) A személyi jövedelemadó közvetett vagy közvetlen adó? Indokolja a választát!

.....

.....

.....

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

d) Ha az állam ceteris paribus (= a többi tényező változatlanul hagyásával) csökkenti a személyi jövedelemadó kulcsát, hogyan változik a költségvetési egyenleg?

.....

.....

.....

e) A diákmunka után a munkaadó 15% adóelőleget von le. Írjon példát arra, hogy a diákok egyénileg milyen formában részesülhetnek mégis az államnak befizetett adóból!

.....

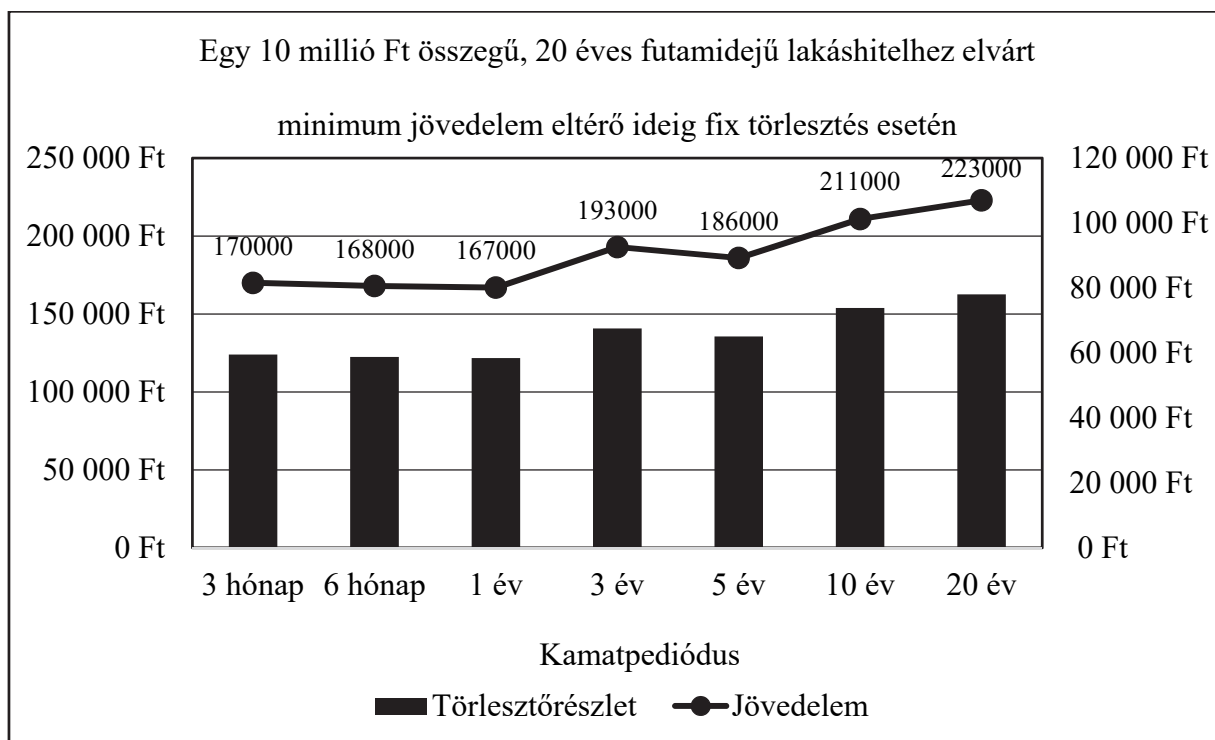
.....

.....

5 pont

4. Adatsor értelmezése

Saját ismeretei és az adatsor elemzése alapján válaszoljon a kérdésekre, illetve válassza ki a helyes megoldást!

<https://bankmonitor.hu/cikk/mekkora-jovedelem-szukseges-10-millio-ft-lakashitelhez/>

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

1. Mennyire terhelhető egy háztartás jövedelme hiteltörlesztésekkel? Válassza ki a helyes megoldást! Indokolja meg, miért szükséges a maximálás!

- A) maximum 20%-ig
- B) maximum 50%-ig
- C) maximum 70%-ig

.....

.....

.....

.....

2. Mi a THM? Válassza ki a helyes megoldást!

- A) Totál Hitel Mennyiség
- B) Teljes Hiteldíj Mutató
- C) Teljes Hitelezési Mérték

3. Egy hitelt felvevő háztartásnak x ezer forintos hitelkártyája van. A hitelkeretének használatától függetlenül ez beleszámít-e a jövedelemterhelésbe? Kevesebb lesz-e ettől a későbbiekben felvehető hitel összege? Indokolja a választát!

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5 pont

--

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

I. rész Társadalomismeret és jelenismeret	pontszám	
	maximális	elért
1. Esszé	15	
2. Elemzés	10	
3. Értelmezés	7	
4. Fogalom megnevezése	5	
5. Esetelemzés	4	
6. Forráselemzés	4	
7. Grafikon elemzése	6	
8. Kiválasztás	4	
I. rész összesen	55	
II. rész		
Gazdasági és pénzügyi ismeretek	pontszám	
	maximális	elért
1. Esszé	5	
2. Kiegészítés	5	
3. Esettanulmány	5	
4. Adatsor értelmezése	5	
II. rész összesen	20	
Az írásbeli vizsgarész pontszáma	75	

dátum

javító tanár

Feladatsor	pontszáma egész számra kerekítve	
	elért	programba beírt

dátum

dátum

javító tanár

jegyző